

Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters

Inhoudsopgave	
Inleiding	2
1.1 Doel	3
2. Pedagogische visie en handelen	3
2.1 Pedagogische doelen	4
2.1.1 Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving	5
2.1.2 Ontwikkelen van persoonlijke competenties	7
2.1.3 Ontwikkelen van sociale competenties	11
2.1.4 Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden	12
2.1.5 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), Puk&Ko	12
2.1.6 Wennen	12
2.1.7 De groepsindeling	14
2.1.8 Dagritme	14
2.1.9 Lokaalindeling en buitenruimte	15
2.1.10 Spelmateriaal	15
2.1.11 Activiteiten	16
2.2 Verzorging	17
2.2.1 Veiligheid en welbevinden	17
2.2.2 Eten en drinken	18
2.3 Taalbeleid	18
2.4 Volgen en signaleren	18
3 Ouders	21
3.1 Contacten en samenwerking met de ouders	21
3.2 Meepraten en adviseren in de oudercommissie	21
3.3 Klachtenregeling	21
4 Externe contacten	22
4.1 Overdracht naar de basisschool	22
4.2 Deelname aan een brede school	22
4.3 Consultatiebureau en CJG	22

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 2 van 23

1. Inleiding

In dit pedagogisch werkplan beschrijven we de algemene werkwijze van de pedagogisch medewerkster van peuterspeelzaal **M!eters**. Dit werkplan is nauw verbonden aan het pedagogisch beleidsplan van de Stichting Peuterspeelzalen Gemeente Geldermalsen (SPGG) en is een resultaat van samenwerking tussen het management, pedagogisch medewerkers en ouders.

Het doel van dit werkplan is om een brug te slaan tussen beleid en praktijk en is daarmee gericht op de uitvoeringssituatie. Het werkplan houdt in:

- het zichtbaar maken hoe er gehandeld wordt op de peuterspeelzaal
- dat de pedagogisch medewerker in staat is haar handelen met de vrijwilliger af te stemmen
- dat de ouders van de kinderen worden geïnformeerd over de manier waarop er binnen de speelzaal gewerkt wordt
- dat de grenzen van de dienstverlening aangegeven worden

1.1 Doel

Het doel van de peuterspeelzaal is om peuters van 2 tot 4 jaar samen te laten spelen onder deskundige leiding. De groepen bestaan uit maximaal 16 peuters. De leiding bestaat uit 2 pedagogisch medewerkers op een groep van maximaal 16 peuters (eventueel boventallig versterkt met een vrijwilliger) of 1 pedagogisch medewerker en een vrijwilliger op een peutergroep van maximaal 8 peuters. Een kind kan 1 tot 2 ochtenden per week naar peuterspeelzaal M!eters komen, namelijk op de maandag- en donderdagochtend.

Op de peuterspeelzaal kan uw kind samen met leeftijdsgenootjes spelen en deelnemen aan activiteiten. Wij helpen uw kind in zijn of haar ontwikkeling op de weg naar het basisonderwijs. De activiteiten worden aangepast op het niveau van uw kind. Ieder kind is anders en van ieder kind is er maar één! Onze pedagogisch medewerker doet haar werk met veel passie en uw kind kan hierdoor spelen, ontdekken en daardoor groeien.

Terwijl onze peuters heerlijk spelen met het speelgoed en allerlei materialen, leren ze spelenderwijs heel veel, bijvoorbeeld:

- Omgaan en rekening houden met elkaar, speelgoed delen of er samen mee spelen.
- Gezellig met elkaar een verjaardag vieren, lekker met z'n allen zingen en snoepen van de meegebrachte traktatie
- Tijdens het (gezamenlijke) knutselen, leren ze verschillende materialen kennen en ze kunnen zien hoe de andere peuters bijv. verven of kleien en daar weer van leren
- De kringgesprekken zijn een goede gelegenheid om eens te horen wat andere peuters hebben meegemaakt en om gevoelens en belevenissen onder woorden te leren brengen

Op deze manier is de pedagogisch medewerker elke dag bezig om de ontwikkeling van onze peuters te stimuleren.

Wij zijn gevestigd in een basisschool voor Daltononderwijs waar eveneens voorschooltijd, naschooltijd en in de vakanties opvang wordt geboden voor kinderen van 4 tot 13 jaar door Kinderopvang Rivierenland. Wij mogen volop gebruik maken van het ruime buitenterrein. Onze locatie is centraal gelegen in een nieuwbouwwijk.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 3 van 23

2. Pedagogische visie en handelen

Peuters ontwikkelen zich in relatie met hun omgeving. Voor peuters is de speelzaal vaak de eerste stap buiten de omgeving van het gezin. Dat de peuter zich bij ons veilig en geborgen voelt is een belangrijk uitgangspunt voor onze speelzaal.

Het spel en samen spelen met leeftijdsgenootjes vormt de kern van onze speelzaal. We bieden peuters de mogelijkheid om contacten te leggen met en te leren van de groep, wat van groot belang is voor o.a. de sociale contacten. SPELEN IS LEREN. Dit wil zeggen dat door te spelen, peuters veel leren. Door middel van vrij spel, materialen en activiteiten afgestemd op de leeftijdsgroep spelen en ontdekken peuters.

De pedagogisch medewerkers hanteren op de speelzaal een vaste structuur van activiteiten en spel. Door middel van dagritme, regels en rituelen gaan peuters eerder ontdekken. Dit vormt de basis voor hun ontwikkeling. In dit pedagogisch werkplan geven wij in de volgende hoofdstukken een aantal voorbeelden hiervan.

Ouders/verzorgers zijn onlosmakelijk verbonden aan onze speelzaal. Goed contact en afstemming met hen, in het belang van de peuter, is heel belangrijk. Ouders/verzorgers zijn van harte welkom op onze speelzaal.

In overleg met de pedagogisch medewerker is het voor ouders/verzorgers ook mogelijk om een dagdeel mee te draaien op de groep. Wanneer hun peuter zijn verjaardag viert, vinden we het altijd gezellig als de ouders/verzorgers een ochtend blijven of tijdens de kring, wanneer we de verjaardag vieren, aanwezig zijn.

Vrijwilligers

Peuterspeelzaal Mleters werkt op alle geopende dagdelen werken met een vaste vrijwilliger. Zij ondersteunt op deze dagdelen de pedagogisch medewerkster en valt onder haar verantwoording. De pedagogisch medewerker blijft te allen tijde het eerste aanspreekpunt voor ouders. De taken van de vrijwilligsters zijn o.a.:

- een gezellig, veilig, stimulerend en positief groepsklimaat scheppen, waar de peuter zich vrij kan ontwikkelen;
- houdt toezicht gedurende de uitvoering van activiteiten en bewaakt hygiëne en veilig gebruik van materialen ;
- Verzorgt de peuters, wat betreft eten en drinken, verschoont peuters, helpt bij het zindelijk worden;
- Stimuleert de zelfstandige uitvoering van de algemene dagelijkse handelingen, zoals aankleden, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- Verricht licht huishoudelijke activiteiten en schoonmaakwerkzaamheden, zoals o.a. het dekken en afruimen van de eettafel.

Vrijwilligers zijn verder:

- in het bezit van een verklaring omtrent goed gedrag;
- zijn de Nederlandse taal machtig;
- op de hoogte van de inhoud van het actuele pedagogisch werkplan, beleid omtrent veiligheid en gezondheid, protocol kindermishandeling (worden door pedagogisch medewerker ter bestudering aangeboden aan vrijwilliger).

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal Mleters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 4 van 23

Vrijwilligers worden door de pedagogisch medewerker tijdens groepsuren op de hoogte gebracht van het actuele educatieve thema en dag/weekplanning, en daar waar mogelijk, uitgenodigd voor bijeenkomsten en scholing.

Stagiaires

Peuterspeelzaal Mieters is geen opleidingsschool, maar er kunnen wel snuffelstages of maatschappelijke stages bij ons gedaan worden.

2.1 Pedagogische doelen

Voor de pedagogisch medewerker is het individuele kind met zijn/haar individuele mogelijkheden een belangrijk uitgangspunt. Binnen onze peuterspeelzaal is de grondhouding; respect en begrip voor de eigen aard, temperament, mogelijkheden en behoeften van kinderen en volwassenen.

Van de pedagogisch medewerker wordt een sensitieve, responsieve houding verlangd. Zij staat open voor de signalen die kinderen uitzenden en is in staat positief en actief op deze signalen te reageren.

De pedagogisch medewerker stimuleert de interactie tussen de kinderen onderling en heeft voortdurend oog voor ieder kind afzonderlijk. Het vinden van de juiste balans tussen individuele en groepsbelangen is een uitdaging voor de medewerker.

Doordat wij zowel individuele als groepsgerichte aandacht geeft, krijgt een kind de kans zich zoveel mogelijk te ontplooiën en stimuleren wij de algehele ontwikkeling optimaal. Hierbij bekijken we of de ontwikkeling goed verloopt, zodat eventuele problemen of achterstanden vroegtijdig kunnen worden onderkend.

We stimuleren de brede ontwikkeling van de kinderen door o.a. gebruik te maken van het educatieve programma Puk & Ko. Dit programma levert thematische activiteiten die de algehele ontwikkeling van kinderen stimuleert.

2.1.1 Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving

Door de peuter emotioneel te ondersteunen zorgt de pedagogisch medewerker ervoor dat het kind zich snel veilig en geborgen voelt. Dat doet zij door goed naar het kind te "luisteren" en te kijken naar de lichaamstaal om het goed te kunnen begrijpen. Tegen een kindje dat moeite heeft met afscheid nemen, geeft de pedagogisch medewerker woorden aan het gevoel: "Je vindt het niet leuk dat je mama weg gaat, dat begrijp ik best, daar word je verdrietig van. Je mag best even huilen hoor". Als een peuter huilt vragen zij wat er aan de hand is. Heeft de peuter zich misschien pijn gedaan, of is het boos of verdrietig? We willen hiermee bereiken, dat de peuter zijn emoties leert benoemen en zich begrepen voelt. Door samen met de peuter te onderzoeken wat er aan de hand is willen we bereiken dat de peuter zich begrepen voelt. Als een peuter erg boos of driftig is zal het door deze aanpak eerder tot rust komen. Door het kind veelvuldig te prijzen versterk je het zelfvertrouwen en stimuleer je de zelfstandigheid van het kind.

Een peuter gedijt het best in een omgeving die duidelijke grenzen en regels heeft, doordat hij zich daar veiliger in voelt.

Op de speelzaal gelden soms dezelfde maar soms ook andere regels dan thuis. Er zijn 3 regels opgesteld die fundamenteel zijn voor een veilige en gezellige peuterspeelzaal:

- Samen spelen, samen delen
- We ruimen samen op

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal Mieters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 5 van 23

- We luisteren samen naar elkaar

Door tijdens het spelen te verwoorden en uit te leggen wat er gebeurt en waarom, worden regels snel duidelijk voor de peuter en voelt het zich snel thuis. De pedagogisch medewerker kan zeggen: “We gaan dadelijk buiten spelen, maar eerst ruimen we alles op”. Door duidelijk aan te geven wat de regels zijn en grenzen te stellen, weten peuters waar zij aan toe zijn en zullen zich daardoor veilig voelen. Er worden duidelijke regels gehanteerd met betrekking tot sociaal verkeer en gebruik materiaal.

Tijdens het vrij spelen mag niet alles uit de kast gehaald worden: één puzzel uit de kast, één puzzel in de kast is het motto.

In de kring blijven we allemaal zitten. Er is maar één kind tegelijk iets aan het vertellen. We luisteren naar elkaar en wachten op onze beurt tot we een koekje of onze beker krijgen.

Ook bij gezamenlijke activiteiten blijven we (aan tafel) zitten. Bij het verven, doen we een schort aan. Als we buiten spelen gaan alle kinderen mee naar buiten. Ze mogen niet zelf het hek openmaken en ook niet zonder het eerst aan een pedagogisch medewerker te vragen naar binnen gaan. We spelen op het terrein rond de schommels. De kinderen die met het rijdend materiaal aan het spelen zijn mogen niet tussen de twee schommels doorrijden, zij moeten om de schommels rijden.

We willen voorkomen dat kinderen op de grond gaan liggen: die kan koud, nat of vies zijn. Soms moet je op je beurt wachten als je met je favoriete fiets of tractor wilt spelen. In verband met de veiligheid mogen peuters niet duwen, slaan etc. en niet gooien met voorwerpen of zand.

Vanzelfsprekend houden wij bij de toepassing van de regels rekening met de ontwikkelingsfase van de peuter. Een tweejarige heeft vaak nog heel vluchtig speelgedrag, doordat hij/zij zich nog niet zo lang achter elkaar kan concentreren. Je kunt dus nog niet van hem/haar eisen zich een half uur lang met een puzzel bezig te houden of op de stoel te zitten in de kring.

De sociaal – emotionele ontwikkeling is de sociale omgang tussen de peuters onderling, het leren samen spelen, het leren rekening houden met de ander, het luisteren naar elkaar, maar ook het kenbaar maken van je eigen wensen, verlangens en emoties naar de ander toe.

Wanneer peuters als 2-jarigen op de speelzaal komen zijn het kinderen die vooral nog op zichzelf zijn gericht en voornamelijk naast elkaar spelen. Op de 3-jarigen groepen zien we meer samenspel en ontstaan er vriendschappen tussen de peuters.

We vinden sociale ontwikkeling erg belangrijk en stimuleren de peuters hierbij door mogelijkheden tot samenspel te bieden en de peuters te helpen de daarbij horende spelregels toe te passen en te begrijpen.

Het spreekt vanzelf dat peuters nog niet alle regels van het sociale verkeer kennen en goed uit kunnen voeren. Daarom herhalen we vaak de geldende regels. Peuters die dit goed doen prijzen we daarvoor. Peuters die het nog niet zo goed begrijpen begeleiden we om hun gedrag te veranderen. Dat werkt beter dan straffen. Als je als pedagogisch medewerker voortdurend alles bestraft, gaat dit ten koste van de sfeer in de groep.

Soms werkt bovenstaande aanpak niet, een mogelijkheid is dan om de peuter even te isoleren van de groep door het bijv. een paar minuten op een stoeltje te zetten. Zo leert de peuter dat negatief gedrag geen extra aandacht oplevert. Intussen kunnen we het eventuele “slachtoffertje” troosten. Pas daarna leggen we de peuter uit waarom het even niet mocht spelen. Mocht er geen sprake zijn van conflict met een ander kind kan meteen het kind verteld worden waarom het even op het stoeltje zit.

Een aantal activiteiten die de sociaal/ emotionele ontwikkeling stimuleren zijn:

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 6 van 23

- Taalspelletjes en gesprekjes, leren luisteren naar elkaar (ontdekkisten)
- Spelletjes aan tafel
- Rollenspel in de huishoek
- Het spelen in de bouwhoek met auto's, blokken en treinbaan
- Het spelen met de klei
- Het samen maken van een puzzel.
- Het samen opruimen waarmee je gespeeld hebt
- Het geven van kleine opdrachtjes, bijv. jas aan doen
- het kind helpen zijn grenzen te verleggen (steeds een stapje verder)

Het verbale contact tussen pedagogisch medewerker en peuters is heel belangrijk, omdat peuters zich hierdoor bewust worden van hun eigen emoties en gevoelens en dat ook onder woorden leren brengen.

Als pedagogisch medewerker creëren we een fijne sfeer, binnen de groep, zodat de peuters zich optimaal emotioneel kunnen ontwikkelen. (gezelligheid - geborgenheid - rust en warmte). Het voorlezen van boekjes die gaan of over emotionele gebeurtenissen (geboorte – dood – verdriet – blijdschap – liefde – angst etc.) ondersteunt dit proces en kan aanleiding vormen voor een (kring)gesprekje. Door de fantasie van de peuter te volgen kan dit voor ons als pedagogisch medewerkers soms een zeer verrassende wending nemen.

Goed contact met de ouders/verzorgers is enorm belangrijk. Zij zijn degenen, die pedagogisch medewerkers informeren over de thuissituatie en pedagogisch medewerkers informeren de ouders hoe het gaat met hun peuter op de speelzaal.

De ene peuter wil het liefst alles zelf doen, de ander laat zich graag overal bij helpen.

We sluiten aan op wat de peuters al zelf kunnen en proberen dat uit te bouwen door bijv. peuters te stimuleren zelf naar het toilet te gaan, zelf handen te wassen en de kleding in orde te brengen, zelf zijn jas aan te doen etc. Ook wordt peuters geleerd voor zichzelf op te komen, door ze te leren zeggen tegen elkaar wat ze willen of niet leuk vinden. Bijvoorbeeld: "Mag ik even op jouw fiets" of "Niet afpakken, dat vind ik niet leuk."

Opruimen en iets afmaken zijn onderdeel van zelfredzaamheid. Om iets af te maken is doorzettingsvermogen nodig en voor je iets kan opruimen moet je weten waar iets hoort te liggen/staan. We stimuleren dit door de peuters kleine afgeronde opdrachtjes te geven. Bijv.: "doe het autootje maar in de autobak", of "wil jij deze puzzel in de kast leggen?". En elke geslaagde opdracht wordt natuurlijk uitbundig geprezen.

Het zichzelf kunnen redden is goed voor het zelfvertrouwen van de peuter.

Een kind voelt zich veilig en geborgen als het kind zelf naar je durft toe te komen voor een gesprek (iets vertellen) een knuffel of gewoon om iets te vragen. De pedagogisch medewerker creëert ook een veilige sfeer voor de kinderen door het kind complimentjes te geven als hij / zij iets goed gedaan heeft, of als de kinderen samen leuk hebben gespeeld of individueel een compliment geven of een knuffel of een aai op het hoofd.

Als een kind een terugval heeft gaan we dan als pedagogisch medewerker proberen om het kind aan te spreken op het gedrag en zien wij dat het gedrag niet verbetert of laat het kind geen vooruitgang zien gaan wij dan in gesprek met de ouders.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 7 van 23

Er is tevens een vestigings beleid opgesteld voor veiligheid en gezondheid. Hierin staan de werkafspraken beschreven die ervoor zorgen dat een peuter zich op een veilige en gezonde manier kan ontwikkelen.

2.1.2 Ontwikkelen van persoonlijke competenties

Het is voor de ontwikkeling van de peuter van belang zoveel mogelijk ruimte te krijgen om zelfstandig te worden. Hoe meer peuters zelf kunnen ondernemen, hoe meer moed en zelfvertrouwen ze ontwikkelen. En dat laatste is de beste stimulans om weer verder te groeien. Om groot te worden, zich gelukkig te voelen en plezier in het leven te hebben, is een positief gekleurd zelfbeeld onmisbaar. Om dit positieve zelfbeeld te stimuleren prijzen wij de peuters veelvuldig. Wij laten de peuters zoveel mogelijk zelf proberen, bijvoorbeeld zelf zijn jas aandoen of een puzzel helemaal zelf maken. Hierbij houden wij rekening met de leeftijd van de peuter en wat de peuter eventueel al zelf kan. Wij hebben onze lokalen zo ingericht dat de peuters ongestoord kunnen spelen. Hiervoor hebben wij hoeken gecreëerd.

Fysieke ontwikkeling: motorisch en zintuiglijke competenties

Kinderen hebben behoeften om dingen zelf te ontdekken. Ze verruimen hun wereld met nieuwe ontdekkingen en hebben de behoefte om zelf dingen te kunnen ondernemen. De leid(st)er bieden voldoende afwisseling in het spel- activiteiten aanbod, zodat kinderen deze competenties goed kunnen ontwikkelen. Er wordt een goede balans gezocht tussen 'rustige' en 'drukke' activiteiten, tussen bewegingsspelletjes en activiteiten aan tafel. Voorop staat het plezier dat kinderen hebben in de activiteit

De grove motoriek

Tijdens het buitenspelen kunnen de peuters rennen, voetballen of andere balspelletjes doen, fietsen, steppen en in de zandbak scheppen of met diverse andere materialen spelen. Bij slecht weer maken we binnen een 'parcours' waarbij we gebruik maken van stoeltjes, hoepels, touwen, en pionnen. We laten peuters zelf hun stoeltjes verplaatsen. Ook doen we spelletjes, zoals liedjes zingen waarbij de peuters kunnen dansen of meebewegen, of bijv. een balspel waarbij ze de bal op verschillende manieren kunnen doorgeven of naar elkaar toe rollen.

De fijne motoriek: oog – hand coördinatie

We stimuleren dit door verschillende activiteiten zoals:

- Tekenen en kleuren met kleurpotloden of wasco krijtjes of het schrijven met krijt op het tekenbord
- Verven met kwastjes of met de vingers
- Plakken met kleine en grote plakkers, knippen, prikken en scheuren
- Kralen rijgen, kleien, puzzelen en hamertje tik
- Spelen met grote en/of kleine blokken en constructiemateriaal, bijv. lego, noppen e.d

Tijdens de vrije speelmomenten zoals bijv. in de poppenhoek, het aan- en uitkleden van de poppen, het zichzelf verkleden met kleren uit de verkleedkist en het spelen met auto's, treinbaan op het speelkleed.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 8 van 23

Zintuigelijk

Bij diverse thema's stimuleren we de zintuiglijke competenties zoals materialen bevoelen (hard/zacht, ruw/glad), fruit proeven, aanraken en ruiken. Ook voelboekjes en kijkdozen worden gebruikt.

Cognitieve competenties

Op onze speelzaal wordt alleen de Nederlandse Taal gesproken. Het vermogen om met taal (horen – spreken – begrijpen) om te leren gaan, doen we door veel met onze peuters te praten.

Gewoon voor de gezelligheid, met een peuter individueel of met meerdere peuters, over het weer, de nieuwe schoenen van de peuter, broertjes en/of zusjes, de verjaardag van papa en/of mama, de vakantie, dus gewoon over van alles en nog wat praten we met de peuters.

Tijdens de kringgesprekken, wanneer we uitleg geven over een activiteit, als er in de groep iets gebeurt, er is altijd aanleiding genoeg om met de peuters te praten. Daarom is het belangrijk dat we als pedagogisch medewerker en eventueel vrijwilliger correct Nederlands spreken. Door regelmatig voor te lezen vergroot je de wereld van de peuters en hun woordenschat wordt uitgebreid.

Naar aanleiding van een boek, kun je door een kringgesprek de peuters stimuleren om hun eigen belevenissen te vertellen en te luisteren naar die van een ander.

Ook in de kring zijn we voortdurend bezig met de taal- en denkontwikkeling door het zingen van liedjes en het opzeggen van versjes.

Door middel van kringspelletjes leren we de peuters veel begrippen: hard – zacht – groot – klein – rond – vierkant – hoog – laag – voor – achter enz.

Bijvoorbeeld:

- Voelspelletjes: hoe voelt iets aan en welke vorm heeft het
- Met gebruikmaking van bijv. dozen kun je begrippen als groot en klein verduidelijken (iets kleins past in een grote doos, maar iets groots past niet in een kleine doos)
- Door het zichtbaar te maken wordt het begrijpelijk voor de peuters
- Het denkvermogen wordt gestimuleerd door bijv. een goochelspel (wat is er weg?) of het doen van verstopspelletjes
- Ook bij kleurspelletjes waarbij bijv. de peuters allemaal een gekleurd papiertje krijgen en deze daarna op kleur in een doos of mandje mogen doen, leren ze luisteren en moeten ze nadenken over wat voor kleur het is.
- Het aanwijzen van de peuter die de koekjes uit mag delen doen we vaak door het benoemen van de kleur van de kleding.
- Tijdens het vrije spel zijn er situaties over om het denkvermogen te stimuleren.
- Puzzelen (waar past iets – welke vorm en/of kleur heeft het), het spelen met constructiematerialen en het doen van gezelschapsspelletjes (memorie – domino - kleurspelletjes - enz.)

In de themahoek wordt de taalvaardigheid geprikkeld door de onderlinge gesprekje van de peuters tijdens rollenspel. Omdat er elke drie a vier weken een nieuwe themahoek is ingericht en ook over een nieuw thema gewerkt wordt, wordt de woordenschat van de peuters enorm vergroot. In principe leren zij vijf nieuwe woorden of begrippen per week aan.

Aan de teken/verf/plaktafel of het teken/verfbord kun je als pedagogisch medewerkster de taal – denkontwikkeling extra stimuleren door te vragen wat hij/zij heeft gemaakt.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 9 van 23

Taal en communicatieve competenties

De taal- en spraakontwikkeling spelen een grote rol in de peuterspeelzaal. Zowel individueel als groepsgericht stimuleren we de taal- en spraakontwikkeling. Een goede ontwikkeling is de basis voor het lezen, schrijven en rekenen, dus voor alle schoolvakken en de verdere toekomst. Deze voorschoolse aandacht voor taal is zeker ook belangrijk voor kinderen van andere culturele achtergronden die thuis niet de Nederlandse taal spreken.

Op onze speelzaal wordt Nederlands gesproken, zodat elk kind deze taal leert te begrijpen en te spreken. Het aanleren van de Nederlandse taal gebeurt spelenderwijs en in de vorm van boekjes voorlezen, verhaaltjes vertellen, liedjes zingen, voorwerpen benoemen, gesprekje voeren met de kinderen in de dagelijkse omgang met elkaar.

Vooraf in de kring wordt het taalgevoel ontwikkeld. De kinderen hebben dan de mogelijkheid om iets te vertellen of te laten zien (op je beurt wachten). Elke dag wordt er een boekje voorgelezen of verteld (waarneming). De pedagogisch medewerker wisselt het soort boek af: een wat moeilijker prentenboek voor de oudere kinderen en eenvoudige prentenboekjes voor de jongere kinderen. Voorlezen wordt gezien als een goede stimulans voor de spraak- en taalontwikkeling, voor de fantasie en voor de concentratie.

Op de peuterspeelzaal wordt gebruik gemaakt van interactief voorlezen en Boekenpret.

Bij interactief voorlezen wordt door een medewerkster van Bibliotheek Rivierenland op een ochtend uit een bepaald boek voorgelezen. De taal en het denken van het kind wordt gestimuleerd. Sinds kort hebben wij Boekenpret geïntroduceerd. Dit houdt in dat kinderen een boek mee naar huis mogen nemen en dat dan thuis de ouders samen met het kind het boek en bijbehorend werkblad doornemen. De kinderen mogen het boek een week lenen en moeten daarna weer naar de speelzaal gebracht worden.

Komt een kind voor de eerste keer naar de peuterspeelzaal en gebruikt het kind nog een speen dan laten we het kind nog rondlopen met een speen(dit voor de veiligheid en geborgenheid van het kind). Zien we dat het kind niet meer verdrietig is en aan het spelen is dan stappen we naar het kind toe en vragen of de speen even in de tas kan moet omdat het dan verder heerlijk kan spelen. We vragen ook aan de ouders om het speen maar in de tas te laten en mocht het zijn als het kind verdrietig en niet te troosten is als de ouders weg zijn dan halen we de speen uit de tas. Zien wij dat kinderen in de groep / kring duimen vragen we aan het kind om de duim maar uit de mond te doen en we bieden dan activiteiten aan waarbij het kind gebruik moet maken van de hand. Bv. Puzzels maken, tekenen etc. Duim/speen zuigen wordt door de pedagogisch medewerkers afgeremd. Door de druk op de tanden en de kaak kan een afwijkende stand ontstaan. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de mondsluiting, het slikken of de uitspraak

Creatief-beeldende competenties

Om de creativiteit te stimuleren leggen wij materiaal op tafel waarmee zij bijvoorbeeld kunnen plakken, tekenen of kleuren. De peuters kunnen zelf bepalen of ze ermee willen spelen.

De eigen inbreng van de peuter vinden wij belangrijk bij de keuze van het speelgoed. Willen ze met iets spelen wat niet is klaargelegd, dan kunnen ze erom vragen.

Wanneer we met zijn allen een gezamenlijke activiteit (verven, kleien) ondernemen, stimuleren we de peuters om hieraan mee te doen.

We laten de peuters zelf het materiaal ontdekken door zo min mogelijk voor te doen. Met kleien bijvoorbeeld kan de peuter bezig zijn met ogenschijnlijk nutteloze handelingen. Hij maakt

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 10 van 23

friemeldingetjes, prikt gaatjes in de klei. De peuter leert zo de eigenschappen van het materiaal kennen. Als de pedagogisch medewerker vraagt wat hij gemaakt heeft, blijkt het in de fantasie van de peuter heel wat voor te stellen.

Het prijzen van dit ontdekkingsgedrag vergroot het plezier erin. Het werkt dus stimulerend.

Tijdens de creatieve activiteiten leert het kind verschillende materialen ontdekken: Hoe voelt het aan? (vies, eng, lekker, enz.) Wat doe je ermee?

Er wordt o.a. gewerkt met: plaksel, klei, verf, water, zand, krijt, kleurpotloden, kwasten, wasco, kosteloos materiaal, papier, stiften.

Niet altijd is een peuter bereid aan een knutselwerkje deel te nemen. In dat geval:

- proberen we het kind te “prikken” en te stimuleren
- wordt het werkje uitgesteld tot het volgende dagdeel die week
- als het kind echt niet wil knutselen, wordt het werkje niet gemaakt. Dit wordt uiteraard uitgelegd aan de ouders.
- Om de creatieve ontwikkeling te stimuleren bieden we diverse materialen aan, zodat de peuter kan ontdekken wat je hiermee kunt doen en hoe het voelt.
- We doen ook spelletjes waarbij de peuter ontdekt hoe je kunt bewegen en wat je met je stem allemaal kunt doen.
- Bij al deze activiteiten prikkelen we de fantasie, bevorderen de beeldvorming, het concentratievermogen en de oog – handcoördinatie.

We doen ook spelletjes waarbij de peuter ontdekt hoe je kunt bewegen en wat je met je stem allemaal kunt doen. Bijvoorbeeld door muziek : er wordt een cd gedraaid waarbij kinderen kunnen dansen of bijvoorbeeld bewegingen uitgevoerd en bij zingen krijgt elk kind een muziekinstrument en daarmee wordt er muziek gemaakt en tegelijk ook gezongen.

Executief functioneren en zelfregulatie

De leidsters maken een afspraak met de peuters dat als ze een puzzel uit de kast halen die ook maken

en als de puzzel gemaakt is terug in de kast te zetten. Zien wij dat de peuter de puzzel niet afmaakt en

weg loopt roepen wij het kind terug om de puzzel af te maken en komt het kind niet dan gaat de leidster het kind halen om samen de puzzel af te maken. De leidster blijft nog naast het kind zitten om aan te moedigen om de puzzel af te maken. Als de puzzel gemaakt is krijgt het kind een compliment. Zien wij dat het kind eerst niet wilt knutselen moedigen wij het kind aan en als het toch niet wilt laten we het nog even liggen en dan proberen we het de volgende keer weer.

Als een kind boos is of luid gaat schreeuwen uit onmacht gaan we het kind allereerst te troosten en proberen te vragen waarom hij /zij dit doet. De leidsters spreken het kind aan om voortaan niet zo boos te doen of te schreeuwen omdat het dan niet zo gezellig meer is en dat andere kinderen misschien hier ook een beetje bang van worden. Verder gaan wij een boekje waarin dit gedrag voorkomt voorlezen en gesprekjes met de kinderen in kring voeren.

2.1.3 Ontwikkelen van sociale competenties

Onder sociale omgang verstaan wij alle intermenselijke relaties. Sociale omgang wordt gekenmerkt door respect, rekening houden met een ander, maar ook opkomen voor jezelf. In de groep creëren

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 11 van 23

we activiteiten waarbij de peuters samen iets moeten doen of iets moeten delen. Als een kind iets niet kan maken kan het kind naar de leidsters komen om hulp te vragen en de leidsters zorgen ervoor dat de opdracht samen met het kind afgemaakt kan worden. In de groep wordt ook aan de kinderen geleerd dat samen spelen en samen delen veel leuker en veel gezelliger. Wij doen dit door middel van plaatjes waarbij kinderen kunnen zien dat ze met elkaar samen spelen/delen. En ook nog een bijbehorende liedjes. Zien de leidsters dat het samen spelen heel goed gaat krijgt alle kinderen een compliment en een beloning(stickers)

De pedagogisch medewerker is er van bewust van de voorbeeldfunctie die zij vervult. Kinderen en vooral peuters hebben een sterke neiging alles wat ze zien en horen te imiteren en dat is goed, want zo leren zij namelijk heel veel. Als de pedagogisch medewerker altijd dag en tot ziens zeggen bij het komen en gaan en dank je wel als de peuter iets voor haar doet, zullen de peuters deze manier van doen overnemen. Ons gedrag is geduldig en vriendelijk naar de peuters toe. Dit heeft invloed op de manier waarop de peuters zich ten opzichte van elkaar gedragen.

Natuurlijk kennen peuters nog niet alle regels van het sociale verkeer en daarom gaat er af en toe wel eens iets mis. Wij vinden het in elk geval heel belangrijk dat wij de peuter nooit het gevoel geven dat hij zelf als persoon wordt afgekeurd. We kunnen alleen bepaald gedrag afkeuren. We zeggen nooit "ik vind je stout" of "ik vind je vervelend", maar we zeggen "ik vind slaan niet goed" of "ik vind het niet leuk als je de puzzels op de grond gooit".

Door tijdens het spelen gedrag van peuters en pedagogisch medewerkster te benoemen en te verklaren, zullen de peuters dit begrijpen en ermee om leren gaan. Als een kindje erg huilt als zijn mama weg gaat kan de pedagogisch medewerkster zeggen: "Dit kindje vindt het niet leuk dat zijn mama weg gaat. Hij weet nog niet dat zijn mama straks weer terug komt". Zo begrijpen de andere kinderen dat er niets ernstigs aan de hand is en soms wordt er zelfs geholpen met troosten. Ook als de pedagogisch medewerker op een gegeven moment "boos" is, is het goed als zij duidelijk maakt waar zij precies boos om is. Ze zegt bijv.: "Ik ben boos, omdat dit kindje steeds gaat slaan". Dat geeft de kinderen de gelegenheid de regel goed te begrijpen en wat precies de reden van het boos zijn is. Het begrijpen van de oorzaak van de emotie geeft een gevoel van veiligheid: de boosheid kwam niet zomaar uit de lucht vallen.

2.1.4 Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden

Er wordt de kinderen aangeleerd beleefd te zijn tegen andere kinderen en tegen volwassenen waaronder de pedagogisch medewerker en vrijwilliger. Hierbij houden we rekening met de leeftijd en ontwikkeling van het kind. De pedagogisch medewerker en vrijwilliger benaderen kinderen zoveel mogelijk op een positieve manier. Dit wordt gedaan door complimentjes te geven aan de kinderen als zij iets goed doen.

Wanneer een kind iets niet mag doen kan de pedagogisch medewerker een kind corrigeren. De correctie wordt direct gegeven soms is het kort, niet fysiek en wordt uitgelegd. De correctie bestaat uit even apart zitten en tot rust komen. Uitgangspunt bij corrigeren is dat niet het kind wordt afgekeurd, maar zijn of haar gedragingen. De pedagogisch medewerker legt uit waarom iets niet mag. Tijdens de kring wordt m.b.v. Puk & Ko plaatjes gebruikt om de dagindeling aan peuters duidelijk te maken. Om het samenspel te bevorderen en te stimuleren worden er plaatjes getoond waarop samenspel te zien is en de leidster legt uit hoe het samenspelen het best kan gebeuren. Als er van activiteit veranderd wordt maakt de leidster gebruik van een rinkel instrument (belletjes) om zo de aandacht van de peuters te kunnen krijgen. De peuters weten dat als ze het belletjes horen dat

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 12 van 23

ze gelijk met z'n allen op de grond gaan zitten en dat de leidster vertelt wat wij gaan doen. Als er opgeruimd moet worden voordat wij aan een nieuwe activiteit beginnen zingen wij met z'n allen het opruimliedje en daarna weten de kinderen dat ze gelijk moeten opruimen.

Op onze speelzaal hebben we te maken met de Nederlandse cultuur en diverse andere culturen. Eigen inbreng van ouders is welkom, bijvoorbeeld middels verhalen, liedjes uit het land van herkomst.

Door activiteiten altijd op dezelfde manier te doen of in te leiden ontstaan rituelen, die ook weer de overzichtelijkheid en daarmee het veiligheidsgevoel van kinderen vergroten.

Een ritueel is bijv. een liedje zingen als teken voor starten met het gezamenlijk opruimen na het vrij spelen. Voor een ander kind is het een mogelijkheid om het spel waar het mee bezig was af te ronden. Tevens is het de inleiding tot iets nieuws. "Wat gaan we nu doen?" is dan de meest gehoorde vraag.

Het kringetje maken kan begeleid worden door het zingen van een liedje (We maken een kringetje van jongens en van meisjes). Voor het eten van koek en het drinken van de beker zingen we altijd "smakelijk eten of drinken "

Het is mogelijk dat in verschillende groepen verschillende rituelen ontstaan, bijv. doordat kinderen een bepaalde handeling zo leuk blijken te vinden, dat het vanzelf steeds wordt herhaald.

2.1.5 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), Puk&Ko

Deze peuterspeelzaal is geen geregistreerde voorschool maar werkt wel met het educatieve programma Puk&Ko. Verspreid over het jaar staan gemiddeld 5 thema's van Puk&Ko centraal. De activiteiten, de liedjes en de aankleding van de speelzalen zijn thematisch met elkaar verbonden.

2.1.6 Wennen

We streven ernaar om een ongedwongen sfeer te scheppen, zodat een kind en ouder zich thuis voelen op de peuterspeelzaal en het spelen soepel kan verlopen. Toch is het ene kind sneller gewend dan het andere. Kinderen reageren verschillend op de pedagogisch medewerker, op de groep en op het (uiteindelijke) vertrek van de ouder(s). Kinderen krijgen ruim de tijd om aan de nieuwe situatie te wennen; er wordt niets geforceerd.

Als de peuter voor het eerst naar de speelzaal komt wordt het samen met de ouder/verzorger uitgenodigd om een half uurtje te komen kijken in de groep waar hij/zij geplaatst is. Tijdens dit half uurtje kan de peuter wat rondkijken in de speelzaal in de veilige nabijheid van de ouder/verzorger. Met de ouder kan intussen, onder het genot van een kopje koffie of thee, gesproken worden over het verloop van een speelzaalochtend. Bijzonderheden met betrekking tot de gezondheid of de ontwikkeling van de peuter kunnen aan de orde worden gesteld en hoe de pedagogisch medewerker omgaat met het wennen van de peuter. Dit kan bij elke peuter weer anders zijn. Het maakt bijv. heel veel uit of een peuter alleen bij de ouder thuis is geweest of al eerder een dagverblijf heeft bezocht. M!eters vindt het belangrijk om ouders op deze manier te betrekken bij het eerste speelzaalbezoek. De gewenningsperiode kan zo'n 3 tot 4 weken duren. Wanneer de peuter wenproblemen heeft, mag de peuter een knuffel meenemen, dit zorgt voor geborgenheid en veiligheid van het kind. Daarna wordt de aanwezigheid van de ouder afgebouwd door het kind steeds langer alleen op de peuterspeelzaal te laten. Samen met de peuterspeelzaalleidster maakt ze afspraken over de wenperiode. Het is belangrijk om tijdens de wenperiode goed bereikbaar te zijn. Hoe lang het wennen duurt, hangt af van het kind.

Als een kindje van 1 dagdeel naar een tweede dagdeel gaat, verwelkom je de peuter en de ouder(s) en geef aan dat het leuk is dat hij/zij weer gezellig komt spelen. Je laat ze nog even samen een

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 13 van 23

puzzeltje maken of een boekje lezen of samen spelen en als het tijd is om afscheid te nemen zwaaien de pedagogische medewerker /vrijwilliger samen met het kind en stelt het kind gerust dat mama /papa strakjes weer terugkomt. We houden het afscheidsmoment heel kort vooral als het kind afscheid nemen moeilijk vindt.

We stimuleren het kind dan om verder te gaan spelen. Tijdens het kringmoment (de namen ronde) wordt dan ook gezegd dat hij/zij vandaag voor de tweede keer gezellig bij ons komt spelen. Belangrijk bij het afscheid nemen is dat een ouder duidelijk maakt aan het kind dat hij/zij weggaat, dat hij/zij nog even zwaait voor het raam (dit hoeft niet) en ook komt ophalen. Als er eenmaal afscheid is genomen, is het niet verstandig om meteen weer binnen te komen. Stiekem weggaan, als het kind 'lekker speelt', heeft vaak een negatief effect: het kind gaat lopen zoeken, waar papa of mama is gebleven.

Afscheid nemen

Het afscheid nemen van de ouder die het kind brengt is voor veel kinderen een ingrijpend moment. In de eerste plaats geldt dit voor kinderen die nog maar kort op de speelzaal spelen, maar in bijzondere omstandigheden kan dit ook gelden voor kinderen die al langer op de speelzaal zijn. In de regel bestaat het afscheid nemen uit de volgende stappen:

- de jas wordt uitgedaan en weggehangen en de beker en fruit wordt op z'n plaats gezet
- het kind komt met de ouder binnen, de pedagogisch medewerker en vrijwilliger worden begroet
er wordt nog even gezamenlijk gepuzzeld of gespeeld
- er wordt afscheid genomen en de ouder vertrekt
- veelal zwaait het kind samen met de pedagogisch medewerker de ouder uit

Meestal vragen we aan de ouders of het kind een knuffel bij zich heeft dit geef het kind een veilig gevoel.

2.1.7 De groepsindeling

De peuterspeelzaal is twee ochtenden geopend (maandag- en donderdagochtend) van 8:30 tot 12:00 uur. Er worden maximaal 16 peuters opgevangen per dagdeel, in de leeftijd variërend van 2 tot 4 jaar.. Er is keuzevrijheid voor ouders. Het komen van beide dagdelen wordt gestimuleerd.

2.1.8 Dagritme

Een speelzaalochtend heeft een min of meer vaste indeling, dagritme genaamd. Dit maakt het speelzaalbezoek voor de peuter overzichtelijk, waardoor het zich sneller veilig voelt.

Ieder dagdeel heeft in grote lijnen dezelfde opbouw:

- starten met vrij spelen
- kringactiviteit
- creatieve activiteit
- verschoning/plasronde
- buiten spelen
- handjes wassen
- eten en drinken
- vrij spelen / rustig spel

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 14 van 23

Tussendoor gaan wij ook met de peuters naar de wc als ze moeten plassen en peuters die een poepluier hebben verschonen. Na het eten en drinken mogen de peuters nog even vrij spelen totdat ze worden opgehaald. De poppenhoek blijft wel dicht.

Het vrije spel

Bij het vrije spel kiest het kind zelf wat het wil doen. Dat kan sterk variëren en uit vele korte momenten bestaan. B.v.: eerst een puzzel, dan even in de themahoek, kleuren, met de auto's enz.. Zeker bij de oudere peuters wordt gestimuleerd iets af te maken waar ze mee bezig zijn. Uiteraard zijn bij vrij spel ook regels waaraan de peuters zich moeten houden. We willen kinderen zo veel mogelijk leren dat het speelgoed in de desbetreffende hoek blijft.

De kring

Elk kind pakt zelf een stoeltje en samen maken we een kring. In de kring worden nieuwe kinderen voorgesteld aan de groep. Aan de hand van een liedje wordt een namenronde gedaan. Niet alle kinderen durven hun eigen naam te zeggen, maar vaak wel die van een ander. De kring is ook een goed moment voor een gesprekje. Dit gaat vaak over kleine dingen: hoe is de vakantie geweest, een kind heeft nieuwe schoenen (welke kleur schoenen heb jij, hebben ze een rits, klittenband of veters e.d.). Met deze gesprekjes wordt de peuter de gelegenheid gegeven om iets te vertellen, maar ook naar elkaar te luisteren. Wil een kind nog niet in de kring zitten of heeft nog wenproblemen, dan mag het kind op schoot zitten bij de vrijwilligster. Er staat dan een lege stoel naast de vrijwilligster zodat zij het kind weer op de stoel kan plaatsen wanneer het kind wat gewend is. Wij laten de kinderen niet vrij in het lokaal lopen tijdens de kringactiviteit, want dan worden de andere kinderen afgeleid. Het kind gaat na verloop van tijd vanzelf ook in de kring zitten.

Vaste kringactiviteiten zijn zingen en voorlezen.

Na afloop ruimen we de stoelen met elkaar op. De kinderen weten dan dat de kring is afgelopen en mogen ze in het lokaal en op de gang spelen.

2.1.9 Lokaalindeling en buitenruimte

M'eters beschikt over één eigen lokaal en van een aangrenzend lokaal van de BSO mogen we gebruik maken.

Als U binnenkomt ziet U dat we in ons eigen speellokaal verschillende hoeken hebben gecreëerd, waar diverse speelmaterialen en speelsituaties worden aangeboden. In de themahoek bevinden zich materialen die passen binnen het thema, soms is de hoek ingericht als winkel en een andere keer als ziekenhuis.

In de auto hoek is alles te vinden op het gebied van auto's: autospeelkleed, etc. Er is een creatieve hoek, een spelletjeshoek, puzzelhoek en voorleeshoek.

De kinderen wordt geleerd de materialen zo veel mogelijk te laten in de hoek waar ze horen. Dit schept duidelijkheid omtrent de spelfunctie van de hoeken en voorkomt onrust in de loop van de speelochtend.

In het aangrenzend lokaal van de BSO maken we m.n. gebruik van de tafels en stoelen. Hier gaan we eten en drinken en wordt er geknutseld.

De buitenruimte is tevens ook het schoolplein van de school. Wij gebruiken het schoolplein tussen 10:00 – 11:00 uur. De buitenruimte heeft een zandbak, schommel en een glijbaan. Wij gebruiken de zandbak en de schommel en voor de peuters hebben wij een eigen glijbaan. Naast ons eigen rijdend materiaal mogen wij die van de school ook gebruiken zo ook de materialen voor de zandbak.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M'eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 15 van 23

Waarom: Wij vinden buitenspelen heel belangrijk en gaan daarom iedere ochtend met de kinderen naar buiten als het goed weer is. De kinderen kunnen dan hun grove motoriek ontwikkelen door te klimmen, klauteren, rennen, huppelen etc. Buiten is er ruimte om te volop te bewegen, te schreeuwen en lawaai te maken. Buiten is altijd wel iets te doen of te beleven. Spelenderwijs en experimenterend leert een kind een hoop van de wereld om ons heen. Buitenspelen is essentieel om deze en andere ervaringen op te doen. Buiten kom je in aanraking met verschillende materialen en uiteenlopende omstandigheden.

Hoe: De kinderen lopen dan in een rij met een loopkoord en weten dat ze een ringetje moeten vasthouden en pas mogen loslaten als iedereen buiten staat. Wij hebben met de kinderen afgesproken dat we alleen op het achterplein spelen en ze mogen niet naar het voorplein waar de oudste kinderen van de school aan het spelen zijn.

2.1.10 Spelmateriaal

Constructiemateriaal

We beschikken over lego, noppen, blokken etc.

De peuters spelen hiermee in kleine groepjes aan de tafel en met de grote blokken spelen ze op het speelkleed.

Verf

Niet giftige, uitwasbare plakkaatverf en vingerverf.

Er zijn verschillende materialen waarop geverfd kan worden, niet alleen op het platte vlak, maar ook driedimensionaal. (bijv. eierendozen - melkpakken – w.c. rollen e.d.)

We laten de peuters hun eigen fantasie volgen of in een thema werken..

Verven doen we met de hele groep of een klein groepje.

Plakken

Met een kwastje en een potje lijm.

We bieden de peuters verschillende materialen aan om te plakken, zoals kleine en/of grote plakkers in verschillende kleuren, snippers of strookjes papier, themaplaatjes, draadjes, lapjes stof, bladeren, etc. hiermee versiert de peuter een vel papier (een recht vel of een thema) - een doos – een keukenrol – eierendoos etc.

Klei

We gebruiken een niet giftige zachte kleisoort, die steeds na een bepaald aantal keren gebruikt te zijn vervangen wordt.

We doen dit met de hele groep of met een klein groepje en laten de peuters hun fantasie uitleven, als extra materiaal geven we er ook wel eens boetseerspatels bij

Zand

De zandbak buiten met het grotere materiaal (kiepauto – grote scheppen – zandmolens)

Muziek

We kunnen ons creatief uiten met ons lichaam, al of niet in combinatie met muziek.

We doen rollenspelletjes, het nabootsen van dieren met de daar bij horende geluiden.

Liedjes zingen waarbij ze kunnen dansen. Het werken met muziek instrumenten, (ritmestokjes – belletjes – schudbusjes)

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 16 van 23

2.1.11 Activiteiten

Buiten spelen

Voordat we naar buiten gaan om te spelen, wordt eerst het buitenplein bekeken door de medewerkers op oneffenheden, zwerfvuil en of de fietsenpoort op slot zit. We mogen gebruik maken van het rijdend materiaal van de basisschool en gebruiken hetgeen geschikt is voor peuters, al het andere wordt weggezet.

Voor het naar buiten gaan worden eerst nog even de regels met de kinderen doorgenomen:

- we lopen zachtjes en netjes in de rij (twee aan twee),
- we laten pas elkaars handjes los wanneer we op het plein zijn,
- we mogen niet op de schommel en op de glijbaan (deze zijn voor de kleuters bestemd),
- we blijven allemaal op het achterplein.

Eerst worden de jassen van de gang gehaald door de pedagogisch medewerker of vrijwilliger. De kinderen mogen niet op de gang lopen zonder toestemming van de pedagogisch medewerker. Wanneer de jassen worden aangedaan, blijft de lokaaldeur dicht. De kinderen worden gestimuleerd zelf hun jassen aan te doen. Dan gaan we naar buiten en daar kunnen de kinderen in de zandbak spelen met allerlei zandbakmateriaal als scheppen, emmers, autootjes, zeefjes en vormpjes. Verder kunnen de kinderen fietsen, steppen, met de ballen spelen, bij mooi weer met water spelen of met stoepkrijt. Na afloop ruimen we samen op: alle fietsjes en het andere spel materiaal wordt weer terug naar binnen gebracht. De kinderen mogen helpen, wat ze vaak leuk vinden. Bij het buitenspelen houden wij rekening met de Kleuters, we hebben daarom afspraken gemaakt. Wij mogen van 10.00 – 11.00 uur gebruik maken van het speelplein

Groepsactiviteiten

Indien we niet naar buiten gaan vinden er tafel- of spelactiviteiten met de hele groep plaats. De kinderen gaan dan b.v. kleien, kralen rijgen, timmeren met hamertje tik, overrollen met de bal, kruipen en klauteren over gymmateriaal. De kinderen wordt geleerd de materialen zo veel mogelijk te laten in de hoek waar ze horen. Dit schept duidelijkheid omtrent de spelfunctie van de hoeken en voorkomt chaos in de loop van de speelochtend.

Vieringen

Op verschillende momenten in het jaar wordt er feest gevierd op de speelzaal. De vaste feesten zijn natuurlijk Sinterklaas en Kerstfeest. Er worden toepasselijke knutselwerkjes gemaakt, veel gezongen en natuurlijk wat lekkers en met Kerst gaan de kerstlichtjes aan.

Ook op andere momenten valt er nog wel wat te vieren. Daar is bijv. het Paas- of lentefeest. Ook de laatste schooldag van het jaar krijgt een feestelijk tintje. Elk jaar wordt opnieuw bekeken hoe deze vieringen ingevuld zullen worden. De verjaardag van de peuters wordt aangegrepen om ze eens lekker in het zonnetje te zetten. Ze mogen een traktatie meenemen en krijgen een verjaardagsmuts. De lichtjes van de verjaardagstaart worden dan aangestoken en de jarige wordt feestelijk toegezongen. Papa en/of mama mag/mogen hierbij aanwezig zijn.

Ook de geboorte van een broertje of zusje is een gelegenheid om de peuter even individueel aandacht te geven. Thuis staat de boreling in het middelpunt van de aandacht, op de speelzaal is het de peuterbroer of –zus.

Activiteiten buiten de speelzaal

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M1eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 17 van 23

De ouders krijgen een paar weken van te voren een brief van de leidsters met de mededeling wanneer wij een activiteit hebben buiten het speelzaalterrein en dat ze daarmee rekening willen houden. Verder vragen wij altijd extra hulp aan ouders of ze mee willen helpen. Het kan zijn : helpen en begeleiden tijdens de activiteit. De leidsters nemen de calamiteitenmap en telefoon altijd mee. Dit nemen wij altijd mee omdat de leidsters gelijk contact kunnen maken met de ouders / verzorgers als er iets met een kind gebeurt is.

Bij een activiteit waarbij meer dan 16 peuters of alle peuters van Mieters zijn uitgenodigd, vallen alleen die kinderen die normaal gesproken dat dagdeel naar de speelzaal zouden komen onder de verantwoording van de pedagogisch medewerksters. Overige peuters worden ingedeeld bij hulpouders. Door de pedagogisch medewerkers wordt aan deze hulpouders medegedeeld dat zij verantwoordelijkheid dragen en peuters waarvan de ouder niet aanwezig is wordt op de hoogte gesteld bij welke ouder zijn of haar peuter is ondergebracht.

Traktaties

Het is voor de ouders vrijblijvend wat ze willen trakteren. Wanneer er op een dag twee verjaardagen zijn, adviseren wij ouders om onderling contact te maken omtrent afstemming van de traktatie. De kinderen mogen kiezen wat zij op dat moment willen eten en de rest van de traktatie nemen de kinderen mee naar huis.

2.2 Verzorging

2.2.1 Zindelijk worden

De Mieters heeft een aparte toiletruimte voor de peuters. Kinderen die nog niet zover zijn worden geholpen bij het toiletbezoek. Ook kinderen die luiers om hebben en zelf aangeven dat ze naar het toilet willen, worden gestimuleerd om op het toilet hun behoefte te doen. Daarna handen wassen voor de hygiëne.

Zodra ouders aangeven met de zindelijkheidstraining te zijn begonnen wordt het kind extra meegenomen naar het toilet of wordt er een up&go broekje gebruikt. De ouders dienen schone kleding mee te geven. Reserve kleding is, in geval van een ongelukje, aanwezig

2.2.2 Eten en drinken

Eten (bij voorkeur fruit) en drinken nemen de ouders zelf mee van huis. Bij binnenkomst wordt de ouders gevraagd het drinken en eten voor hun kind (met naam erop) op een groot dienblad te plaatsen. De pedagogisch medewerker en/of vrijwilliger delen het eten en drinken uit. Het leren wachten op elkaar is voor de jongste peuters vaak erg moeilijk. Ook het zittenblijven is vaak moeilijk. Toch probeert de pedagogisch medewerkster en vrijwilligster de kinderen elke keer op hun stoeltje te laten zitten.

2.3 Taalbeleid

Op onze speelzaal wordt alleen de Nederlandse taal gesproken.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal Mieters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 18 van 23

2.4 Volgen en signaleren

Elke dag volgen we de ontwikkeling van de kinderen, we observeren hen gedurende de dagelijkse gang van zaken. Om de ontwikkeling van kinderen goed in kaart te brengen maken we gebruik van de observatiemethode "Kijk". De ontwikkelingsgegevens worden in KIJK ingevoerd en aan de hand daarvan volgt, indien er zorgen over de ontwikkeling zijn, "een plan van aanpak".

Observeren van de peuters gebeurt continu maar wordt vastgelegd in KIJK op het moment dat de peuter drie jaar wordt en bij 3 jaar en 10 maanden. Na deze twee registratiemomenten van de ontwikkelingsgegevens volgen er 10 minutengesprekken met de ouder(s) door de mentor. De ouder(s) hebben de keus of zij daar behoefte aan hebben.

Wanneer de pedagogisch medewerker een probleem bij het kind signaleert gaat zij volgens het volgende stappenplan te werk:

- Er kan overlegd worden met een collega die werkzaam is binnen de SPGG. Tevens kan er overleg plaatsvinden met de directeur van de SPGG (1x per 2 maanden is er standaard overleg), coach VVE/orthopedagoog van de SPGG. Tevens kan de beroepskracht overleggen met de jeugdverpleegkundige (met toestemming ouders), welke 1x per 2 maanden een open spreekuur houdt.
- De pedagogisch medewerkers van Mieters en peuterspeelzaal De Speeldoos werken nauw samen en hebben 1x per 6 weken een gezamenlijk overleg. In dit overleg kunnen kinderen besproken worden.
- Ouders worden informeel aangesproken en er wordt nagegaan hoe de thuissituatie is
- De bevindingen en observaties worden bijgehouden in het kind dossier.
- Na 1 maand wordt er weer geobserveerd en/ of het probleem besproken.
- Wanneer het probleem is verminderd wordt er op de afgesproken wijze doorgegaan maar het kind blijven we wel volgen. En de ouders worden informeel op de hoogte gebracht.
- Wanneer het probleem hetzelfde is gebleven gaan we verder in gesprek met de ouders .(er wordt afgesproken waar en hoe het gesprek gaat plaatsvinden en wanneer)
- Wanneer de ouders het probleem herkennen ga je samen actie ondernemen.
- Wanneer de ouders het probleem niet herkennen wordt er een vervolgspraak gemaakt met de ouders over 2 maanden.
- Indien probleem blijft kan er externe hulp ingeschakeld worden. Wanneer ouders geen hulpverlening accepteren en het belang van het kind komt in gevaar, treedt het stappenplan van de Meldcode kindermishandeling in werking.

Elk kind een mentor

In de groep mogen wij 16 peuters ontvangen. Door kennis, kunde en ervaring bepalen wij welk kind welke mentor heeft. Dit houdt in dat de vaste pedagogisch medewerkers een aantal mentorkinderen onder zijn/haar hoede heeft. De pedagogische medewerker is er natuurlijk voor alle kinderen, maar zijn/haar mentorkinderen worden door de mentor begeleidt.

Tijdens de intakegesprek geven we aan de ouders door wie de mentor van hun kind is en wat de taken en verantwoordelijkheden van de mentor zijn. Ook aan het kind wordt verteld dat de mentor iemand is waarbij het kind altijd terecht kan met vragen.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal Mieters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 19 van 23

De mentor voert gesprekken met de ouders over de start op de peuterspeelzaal als de peuter ongeveer een maand de peuterspeelzaal bezoekt. Als er bijzonderheden zijn opgevallen bij het kind neemt de mentor contact op met de ouders om het te bespreken. De mentor nodigt een ouder/verzorger uit voor een eindgesprek over de peuter (de overdrachtslijst en toets gegevens zijn dan ingevuld). De verantwoordelijkheden zijn:

1. De mentor volgt hoe een kind zich ontwikkelt.
2. De mentor is het eerste aanspreekpunt.
3. De mentor bouwt een vertrouwensrelatie op met ouders. De mentor observeert het kind en brengt hierover verslag uit aan de ouders.

Peuters met een verstandelijke of lichamelijke beperking

De peuterspeelzaal is toegankelijk voor kinderen met een verstandelijke en of een lichamelijke beperking.

Criteria waar naar gekeken wordt bij plaatsing van deze kinderen:

- Iedere aanmelding wordt individueel bekeken
- De leidinggevende beslist in welke groep het kind geplaatst wordt in overleg met de desbetreffende pedagogisch medewerkers
- De plaatsing moet puur om de sociale aspecten gaan
- Er wordt gekeken in welke mate het kind mobiel is
- Sociaal contact moet mogelijk zijn
- De plaatsing mag niet ten koste gaan van de groep of de pedagogisch medewerker
- Een goed overleg tussen pedagogisch medewerker en ouders is noodzakelijk zodat er voldoende kennis is over de handicap en verzorging van het kind
- Samenwerking met de organisatie waar het kind al komt, dit in overleg met de ouders
- De pedagogisch medewerker hebben regelmatig overleg met de ouders, hierbij zijn zij vooral duidelijk en eerlijk naar de ouders.

Overlijden en rouw

De dood is iets wat bij het leven hoort en de peuter gaat hierop een natuurlijke manier mee om. Een peuter kan al een gevoel van verlies en emotie ervaren. Het overlijden van een huisdier kan een enorme impact hebben, laat staan een familielid. Er bestaat wel een vorm van scheidingsangst, ze zijn bang dat hun ouders of dierbare hen verlaten.

Hoe gaan we als pedagogisch medewerker om met de dood of de naderende dood:

Als de ouder komt vertellen dat er iemand in de directe omgeving (vader, moeder, broertje, zusje) van de peuter ongeneeslijk ziek is en daardoor kan komen te overlijden dan:

- Geeft de pedagogisch medewerker de ouder de kans en tijd om hierover te praten (luisterend oor)
- Er wordt aan de ouder gevraagd om een vervolgfafspraak om zo samen met de naaste collega en de ouder over dit onderwerp te praten
- De pedagogisch medewerker vraagt na wat de peuter over deze situatie is verteld.
- De pedagogisch medewerker vraagt na hoe in deze situatie de thuissituatie is

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 20 van 23

Als men komt vertellen dat diegene is komen te overlijden dan:

- Neemt de pedagogisch medewerker contact op met de ouder
- Er wordt met de ouder besproken hoe men de peuter dat heeft verteld

Op de speelzaal kunnen de pedagogische medewerkers de peuter spelenderwijs begeleiden in zijn rouw en verwerkingsproces door:

- Het voorlezen van boekjes
- Rollenspel te spelen
- Kringgesprek of groepsgesprek
- Praten met en luisteren naar de peuter
- D.m.v. knutselen, bijvoorbeeld tekenen

Kindermishandeling

Kindermishandeling is een beladen begrip. Ouders mishandelen hun kinderen meestal niet met opzet, maar omdat het hun gewoon niet lukt om hun kinderen de zorg te geven die ze nodig hebben. Bij kindermishandeling denken veel mensen aan slaan. Maar het is ook mishandeling als een kind geen aandacht en genegenheid krijgt, als het seksueel misbruikt of slecht verzorgd wordt.

Ook kinderen stelselmatig negeren, kleineren treiteren en uitschelden is mishandeling. De vijf vormen van kindermishandeling zijn: lichamelijke mishandeling, lichamelijke verwaarlozing, emotionele mishandeling, emotionele verwaarlozing en seksueel misbruik. Meestal gaat het om een combinatie van deze vormen. Bij mishandeling komen kinderen iets te kort of wordt hen iets aangedaan waardoor zij lichamelijk of psychische schade oplopen. De ontwikkeling van kinderen loopt gevaar als het ouders niet lukt hun de zorg te geven die ze nodig hebben.

Dat kan bijvoorbeeld komen door persoonlijke problemen van een of van beide ouders, door problemen in hun relatie of door gedragsproblemen van het kind. Ook andere omstandigheden kunnen maken dat ouders niet genoeg rekening houden met de belangen van hun kinderen. Meestal doen zij dat niet bewust, maar uit onmacht of frustratie. Als ouders er zelf niet uitkomen en ook geen hulp zoeken, kunnen hun kinderen ernstig in de knel komen. In de situatie van die kinderen komt dan meestal alleen verandering wanneer mensen in hun omgeving iets ondernemen. Als er een vermoeden bestaat van kindermishandeling wordt het protocol meldcode van de SPGG gehanteerd.

3 Ouders

De ouders spelen een belangrijke rol binnen onze speelzaal. Zij hebben een voorbeeldrol in de opvoeding van de kinderen. Dit wordt door ons gerespecteerd. Bij verschillen in beleving tussen pedagogisch medewerker en ouder wordt dit in het belang van het kind, bespreekbaar gemaakt met de oude.

3.1 Contacten en samenwerking met de ouders

Om de peuter goed te kunnen begrijpen is contact met de ouders/verzorgers erg belangrijk. Als pedagogisch medewerker op de hoogte is van zaken die spelen in het leven van peuters, kunnen zij daar bij de begeleiding rekening mee houden. Ziekte of overlijden van gezins- of familieleden of de dood van een huisdier kunnen grote invloed hebben op het leventje van de peuter.

Maandelijks verspreiden we een informatieblaadje met nieuwsberichten van de pedagogisch medewerker en/of bestuur. Ouders worden uitgenodigd om deel te nemen aan een activiteit, soms zingen de peuters een lied, of laten ze zien wat ze in het thema geleerd hebben. Het samen delen van de activiteiten rond een thema zorgt voor een grote betrokkenheid bij de ouders, wat weer leidt tot een stimulerend spel thuis.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 21 van 23

Als speelzaal vinden we het belangrijk om een goed contact met de ouders/verzorgers van de peuter te hebben.

Dit doen we op de volgende manieren:

Vaste taken zijn:

- Wekelijks wassen van textiel van de peuterspeelzaal
- Ondersteuning bieden bij activiteiten en feestelijkheden

Open ochtenden

De peuterspeelzaal is de twee ochtenden in de week geopend. Als de ouders hun peuters willen opgeven voor de speelzaal dienen ze eerst een afspraak te maken met de administratie en dan is het mogelijk voor ouders om hun peuter op te geven voor de speelzaal.

Daarnaast worden de ouders geïnformeerd over de werkwijze van de peuterspeelzaal en kunnen zij en hun peuter alvast de sfeer proeven.

3.2 Meepraten en adviseren in de oudercommissie

De peuterspeelzaal heeft helaas nog geen oudercommissie.

3.3 Klachtenregeling

De klachtenregeling is in te zien op onze website <http://www.spgg.nl/ouders/klachten/>

4 Externe contacten

4.1 Overdracht naar de basisschool

Wanneer peuters hun peuterspeelzaalperiode afsluiten, heeft de pedagogisch medewerker een eindgesprek met de ouder(s). Tijdens dit gesprek wordt het KIIJKformulier met hierop beschreven de ontwikkeling van een peuter, besproken. Het formulier wordt door de pedagogisch medewerkers opgestuurd naar de basisschool waar de peuter naar toegaat. Uiteraard na goedkeuring van de ouders. De ouders ontvangen eveneens een exemplaar. Zij kunnen een kopie aan de BSO geven waar de peuter eventueel naar toe gaat.

4.2 Deelname aan een brede school

De peuterspeelzaal neemt geen deel aan een brede school, maar zal nauwe contacten onderhouden met de basisscholen De Schakel en de Mr. Aafjesschool.

4.3 Consultatiebureau en CJG

De verpleegkundigen van het consultatiebureau zijn ons eerste aanspreekpunt. De verpleegkundige heeft iedere maand een inloopsprek uur op de peuterspeelzaal. Wij maken aan ouders kenbaar wanneer zij aanwezig zal zijn, zodat ouders bij haar terecht kunnen voor adviezen. Indien nodig verwijzen wij ouders eventueel door naar het CJG.

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 22 van 23

Procedure SPGG Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal M!eters			
ID: 16	Versie: 8.0	versiedatum: 01-01-2018	Pagina 23 van 23